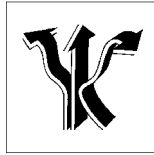

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”
(для бакалаврів)

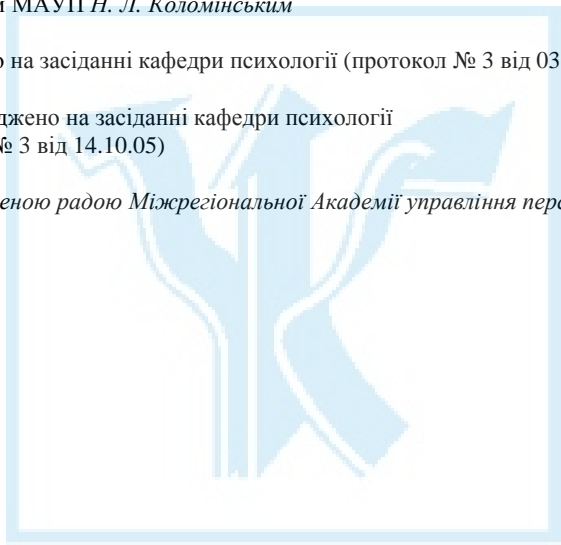
Київ 2005

Підготовлено кандидатом психологічних наук *В. П. Казмиренком*,
доповнено та перероблено кандидатом психологічних наук,
професором МАУП *Н. Л. Коломінським*

Затверджено на засіданні кафедри психології (протокол № 3 від 03.07.97)

Перезатверджено на засіданні кафедри психології
(протокол № 3 від 14.10.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Казмиренко В. П., Коломінський Н. Л. Навчальна програма дисципліни
“Соціальна психологія” (для бакалаврів).— К.: МАУП, 2005. — 12 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тема-тичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Соціальна психологія”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет “Соціальна психологія” вивчає закономірності спілкування і взаємодії людей у суспільстві, колективі, групі.

Освітньою метою дисципліни є формування у студентів чіткого уявлення про:

- основний понятійний апарат соціальної психології;
- роль соціально-психологічних досліджень у розв’язанні практичних завдань суспільства;
- методи соціально-психологічного дослідження масових соціальних процесів і колективів.

Знання в галузі соціальної психології дають можливість на практиці застосовувати комплексні методи вивчення соціально-психологічного клімату колективу, а також розробляти і здійснювати програми соціально-психологічних досліджень.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН вивчення дисципліни “СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”

№ п/п	Назва теми
1	Предмет і завдання соціальної психології
2	Проблема особистості в соціальній психології
3	Психологія міжособистісних відносин
4	Психологія спілкування
5	Соціальна психологія груп
6	Проблеми та напрямки прикладної соціальної психології

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ до вивчення дисципліни “СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”

Тема 1. Предмет і завдання соціальної психології

Соціальна психологія як галузь психологічної науки. Суть соціально-психологічних явищ: цілі, організаційна структура, динаміка груп і колективів, процеси лідерства і партнерства, ціннісні орієнтації тощо.

Взаємодія між людьми та її психологічне відображення як основа предмета соціальної психології. Соціальна психологія та інші галузі психологічної науки (загальна, вікова та педагогічна, психологія особистості тощо).

Соціальна психологія та соціологія. Закони соціальної психології. Основні завдання соціальної психології у сучасному суспільстві. Загальна характеристика методів соціальної психології.

Література [2; 15; 26]

Тема 2. Проблема особистості в соціальній психології

1. Поняття особистості. Співвідношення понять “особистість”, “індивід” та “індивідуальність”. Структурно-функціональний підхід до проблем особистості. Статична структура особистості. Загальнолюдські психічні властивості та потреби індивіда. Соціально-специфічний досвід людини. Система соціальних та індивідуальних значень (ролі, норми, цінності, символи тощо).

Самосвідомість особистості. Поняття соціальної установки, ціннісної орієнтації, спрямованості та позиції особистості. Соціальна типологія особистості. Поняття соціалізації та соціальної орієнтації особистості.

2. Механізми та інститути соціалізації. Формування самосвідомості в процесі соціалізації. Значення групових та суспільних норм.

3. Проблема становища особистості в групі, в системі комунікативних, інтерактивних і перцептивних впливів. Перспектива включення до соціально-психологічного аналізу даних диференційної психології. Поняття соціально-психологічного тренінгу.

4. Механізм соціальної регуляції поведінки особистості. Категорії “ставлення”, “спрямованість”, “ціннісна орієнтація” тощо. Структура соціальної установки. Емоційний, когнітивний та поведінковий компоненти соціальних установок. Функції соціальних установок у регуляції соціальної поведінки особистості. Мотиви соціальної поведінки. Моделі просоціальної мотивації.

Література [1; 2; 15; 19; 20; 26]

Тема 3. Психологія міжособистісних відносин

Міжособистісні відносини як необхідні умови формування та розвитку особистості. Відносини як внутрішній компонент взаємодії між людьми. Емоційний, когнітивний, поведінковий аспекти міжособистісних відносин. Міжособистісні відносини у групі, колективі як система. Структура ділових відносин. Структура особистих відносин. Міжособистісні відносини діяльнісного опосередкування в контексті стратометричної концепції О. В. Петровського. Міжособистісні ролі в групі. Сприйняття людини людиною: соціально-психологічні механізми. Статус осо-

бистості в структурі міжособистісних відносин. Прояви міжособистісних відносин (дружба, симпатія, кохання тощо).

Література [2; 4; 8; 19; 26]

Тема 4. Психологія спілкування

1. Соціально-психологічна сутність феномену “спілкування”. Спілкування і ставлення людини до людини. Генезис потреби у спілкуванні у людей. Специфіка комунікативного процесу між людьми. Значення даних статистики. Теорії інформації, семіотики та лінгвістики у структурі соціально-психологічного аналізу комунікативних процесів. Понятійний апарат соціальної психології для опису впливу комунікативної ситуації. Використання різноманітних знакових систем у комунікативному процесі. Види комунікацій. Функції спілкування.

2. Вербальна комунікація. Значення комунікативних властивостей людської мови. Проблема тезауруса. Найбільш універсальний характер вербальної комунікації. Основні види невербальної комунікації.

Паралінгвістичні та екстралінгвістичні системи знаків. Просторово-часова система організації комунікативного процесу.

3. Інтерактивна сторона спілкування: спілкування як обмін діями. Проблема взаємодії (інтерації) людей у соціальній психології. Проблема кооперації та конфлікту в соціальній психології. Компоненти процесу взаємодії. Види взаємодії.

4. Перцептивна сторона спілкування: спілкування як взаєморозуміння та взаємопізнання людей. Роль міжособистісного сприйняття в процесі спілкування. Інтерпретація причин поведінки іншої людини — явище каузальної атрибуції. Структура атрибутивного процесу. Вид та форми атрибуції.

5. Механізми впливу в процесі спілкування. Історичні традиції соціальної психології у вивченні зараження, навіювання, наслідування.

Проблема впливу та влади (структура та функції). Форми психологічного впливу. Види влади.

Література [2; 7; 8; 10; 16; 17; 26]

Тема 5. Соціальна психологія груп

1. Спільноти і групи (види та класифікація). Понятійний апарат для описання структури групи в соціальній психології. Основні характеристики групи. Позиція, статус, роль особистості в групі. Групові норми та цінності. Поняття санкцій, соціального контролю в соціальній психології.

2. Соціально-психологічне дослідження малих груп: соціометричний напрямок (Дж. Морено), соціологічний напрямок (Е. Мейо), школа “групової динаміки” (К. Левін).

3. Класифікація малих груп: первинні та вторинні групи. Формальні та неформальні групи, групи членства та референтні групи. Структура малої групи. Мікрогрупи та угруповання. Становище індивіда в групі. Значення різних типів малих груп для детермінації поведінки індивіда. Структурні й динамічні аспекти малих груп.

4. Група та організація (психологічні ознаки). Проблема розвитку та динаміки групи. Принцип діяльного опосередкування групової активності. Етапи становлення групових суб'єктів. Основні процеси та фази динаміки малих груп.

5. Феномени “групової свідомості”. Феномен “групового тиску”. Різна інтерпретація понять “конформізм”, “конформність”, “конформна поведінка”.

Групова згуртованість. Соціометричні індекси групової згуртованості. Лідерство і керівництво в малих групах. Розрізнення понять “лідер” і “керівник”, “лідерство” і “керівництво”. Експериментальне дослідження стилю лідерства в школі “групової динаміки” К. Левіна. Стиль лідерства та проблеми ефективності групової діяльності. Прийняття групового рішення. Роль групової дискусії. Феномен “зрушення ризику” і його роль у поясненні природи групового рішення. Групові конфлікти. Методи підвищення ефективності прийняття рішень групою: “брейнстормінг”, “синектика” тощо. Ефективність діяльності малої групи. Групова згуртованість. Соціометричні індекси.

Література [2; 5; 8; 9; 12; 14; 20; 21]

Тема 6. Проблеми і напрямки прикладної соціальної психології

Співвідношення прикладного та фундаментального знання. Проблеми ефективності соціально-психологічних досліджень. Структура й мова соціально-психологічних досліджень. Напрямки й галузі соціально-психологічних досліджень. Соціально-психологічні дослідження в промисловому виробництві. Соціально-психологічні проблеми та прикладні дослідження у сфері масових комунікацій. Соціально-психологічні процеси та феномени у сфері психології впливу та реклами. Соціально-психологічні проблеми та дослідження у сфері права та регуляції протиправної поведінки. Соціальна психологія пенітенціарних систем. Соціальна психологія сім'ї та сімейних відносин.

Література [2; 16–18; 24; 27]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Особистість як предмет та об'єкт соціальної психології.

2. Проблема соціально-психологічної типології особистості.
3. Соціально-психологічні механізми соціалізації особистості.
4. Механізми регуляції соціальної поведінки особистості.
5. Мотиви соціальної поведінки особистості.
6. Спільноти як предмет соціальної психології, етнографії, соціології та історії.
7. Соціологічний та соціально-психологічний підходи до вивчення малих груп.
8. Психологічні ознаки малих груп та організацій.
9. Соціально-психологічне вивчення розвитку та динаміки груп.
10. Роль феноменів групової свідомості в життєдіяльності групи.
11. Групові конфлікти, їх природа, типологія та функції.
12. Специфіка комунікативного процесу, функції спілкування.
13. Взаємозв'язок вербальної інтерактивної та перцептивної сторін спілкування.
14. Структура атрибутивного процесу в спілкуванні. Форми та функції атрибуції.
15. Проблема соціально-психологічного впливу і влади, їх взаємозв'язок і функції.
16. Феномени масовидної поведінки: явище зараження, наслідування.
17. Ділові напрямки сучасної прикладної соціальної психології. Співвідношення фундаментального і прикладного знання.
18. Соціально-психологічні дослідження масових комунікацій. Функції масових комунікацій.
19. Соціально-психологічні дослідження реклами.
20. Соціальна психологія промислового виробництва (основні напрямки дослідження, цілі та завдання).
21. Соціально-психологічні проблеми у сфері права та правового регулювання поведінки. Зв'язок юриспруденції та соціальної психології.
22. Соціальна психологія пенітенціарних систем.
23. Соціально-психологічні дослідження у сфері маркетингу (функції та зміст).
24. Психологія міжособистісних відносин.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет соціальної психології. Соціально-психологічні явища.
2. Проблема ефективності прикладних соціально-психологічних досліджень.
3. Загальна характеристика методів соціальної психології.
4. Закони соціальної психології.
5. Основні завдання соціальної психології у сучасному суспільстві.
6. Соціально-психологічні дослідження у сфері масових комунікацій.

7. Проблема особистості в соціальній психології. Співвідношення понять “індивід”, “особистість”, “індивідуальність”.
8. Соціально-психологічні дослідження у сфері права і регуляція протиправної поведінки.
9. Поняття про соціальні ролі, норми, цінності, символи.
10. Соціально-психологічні феномени групової свідомості, групового тиску.
11. Поняття соціальної установки (аттїтюд). Механізм формування соціальної установки.
12. Поняття соціалізації в соціальній психології.
13. Соціально-психологічні системи підготовки та прийняття групового рішення.
14. Значення групових і суспільних норм у процесі соціалізації.
15. Функції соціальних установок у регуляції соціальної поведінки особистості.
16. Поняття про референтні групи та його використання в житті людини.
17. Міжособистісні стосунки як детермінанти розвитку особистості.
18. Перцептивна функція спілкування.
19. Соціально-психологічний вплив у процесі спілкування: переконання, навіювання, психологічне зараження, наслідування.
20. Групові норми та цінності. Поняття соціального контролю, санкції в соціальній психології.
21. Поняття спілкування, функції спілкування, спілкування та ставлення.
22. Комунікативна функція спілкування.
23. Соціально-психологічні ознаки групи та організації.
24. Соціально-психологічний тренінг: мета та структура проведення.
25. Соціально-психологічні дослідження в промисловому вироб-ництві.
26. Структура особистості: соціально-психологічний аспект.
27. Самосвідомість особистості та її структура. Я-концепція особистості.
28. Групова згуртованість.
29. Соціальна типологія особистості.
30. Характеристика стилів лідерства за К. Левіном.
31. Механізми, інститути, етапи соціалізації.
32. Методи підвищення ефективності прийняття рішень — “брей-стормінг”, “синектика” тощо.
33. Становище особистості в групі: соціально-психологічний аспект.
34. Проблема розвитку і динаміки груп у соціальній психології.
35. Мала група: соціально-психологічні ознаки.
36. Моделі просоціальної мотивації поведінки особистості.
37. Соціально-психологічні дослідження малих груп.
38. Альтернативна функція спілкування.

39. Методи опитування в соціальній психології та їх застосування в роботі менеджера.
40. Суть і процедура соціометричного дослідження.
41. Фактори, що впливають на становище особистості в структурі особистісних стосунків.
42. Спостереження як метод соціальної психології.
43. Поняття групи в соціальній психології. Класифікація груп (за різними параметрами).
44. Соціально-психологічна структура особистості. Характеристика основних властивостей особистості.
45. Перспективна сторона спілкування. Міжособистісне сприйняття в процесі спілкування.
46. Психологія міжособистісних стосунків. Ділові та особисті відносини.
47. Поняття групи в соціальній психології. Загальна класифікація.
48. Феномени групової свідомості.
49. Фактори, що впливають на соціальний статус особистості та їх урахування в роботі з людьми.
50. Роль міжособистісних відносин у формуванні особистості. Суть поняття “відносини”.
51. Проблема прикладної соціальної психології: загальна характеристика.
52. Соціально-психологічний аналіз комунікативних процесів.
53. Проблеми прикладної соціальної психології та їх вирішення в конкретних колективах.
54. Суть поняття “соціальна роль”, “норма”, “цінності”, “символи”.
55. Інтерактивна сторона спілкування.
56. Самостійність особистості. Динамічна структура особистості.
57. Соціально-психологічні дослідження в галузевих трудових колективах.
58. Малі групи: кількісна характеристика, класифікація.
59. Соціально-психологічні методи впливу в процесі спілкування.
60. Методи соціальної психології, їхня загальна характеристика.
61. Властивості індивіда в людині, загальна характеристика.
62. Самосвідомість особистості, її структура та розвиток.
63. Поняття про рефлєкторну групу соціальної психології.
64. Урахування рефлєкторних груп у процесі роботи з людьми.
65. Соціологія особистості: поняття, механізми та інститути соціології.
66. Динаміка розвитку малих груп. Група і колектив, “команда”.
67. Соціально-психологічні вивчення малих груп. Суть соціометрії.
68. Феномени групової свідомості: конформність, конформізм, нон-конформізм.
69. Проблема діагностики профілактики та вирішення конфліктів.

70. Система міжособистісних стосунків у малій групі.
71. Система міжособистісних стосунків у групі.
72. Пікетування як метод соціальної психології.
73. Соціально-психологічні проблеми сім'ї та сімейних відносин.
74. Міжособистісні сприйняття в процесі спілкування.
75. Суть методу узагальнення незалежних характеристик.
76. Соціально-психологічні методи вироблення та прийняття управлінських рішень.
77. Соціально-психологічні проблеми протиправної поведінки.
78. Проблема конфлікту в соціальній психології.
79. Суть соціометрії як методу соціальної психології.
80. Керівництво і лідерство. Спільні риси та відмінності. Типи лідерів.
81. Соціально-психологічні дослідження у сфері маркетингу та реклами.
82. Соціально-психологічні дослідження в трудових колективах.
83. Соціально-психологічна суть конфлікту.
84. Поняття про соціальну роль у соціальній психології, види соціальних ролей.
85. Соціологія: суть, характеристика, можливості застосування в практиці роботи з людьми.
86. Експеримент як метод соціальної психології: визначення, шляхи застосування.
87. Діяльнісне опосередкування структури та змісту міжособистісних стосунків (за А. В. Петровським).
88. Структура ділових взаємовідносин.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Ананьев Б. Г.* Человек как предмет познания.— Л., 1969.
2. *Андреева Г. М.* Социальная психология.— М., 1980.
3. *Бодалев А. А.* Восприятие и понимание человека человеком.— М.: Изд-во МГУ, 1982.
4. *Головаха Е., Кроник А.* Психологическое время личности.— К.: Наук. думка, 1984.
5. *Десев Л.* Психология малых групп.— М., 1979.
6. *Емельянов Ю. А.* Активное социально-психологическое обучение.
7. *Казмиренко В. П.* Социальная психология организаций.— К.: МАУП, 1994.
8. *Коломинский Я. Л.* Психология взаимоотношений в малых группах.— Минск: Изд-во БГУ, 1976.
9. *Кричевский Р. Л., Дубовский Е. М.* Психология малой группы.— М.: Изд-во МГУ, 1991.
10. *Магнатов И., Уманский Л. И.* Организатор и организаторская деятельность.— Л.: ЛГЦ, 1975.
11. *Математические методы в социальных науках.*— М.: Прогресс, 1973.

12. *Методология и методы социальной психологии* / Под ред. Е. В. Шороховой.— М., 1977.
13. *Обозов Н. Н. Психология межличностных отношений.*— К.: Радянська шк., 1982.
14. *Общественные и оптимизация деятельности* / Под ред. Г. Андреевой, Янушека.— М.: Изд-во МГУ, 1987.
15. *Парыгин Б. Д. Основы социально-психологической теории.*— М.: Мысль, 1970.
16. *Петровская Л. А. Теоретические и методологические проблемы социально-психологического тренинга.*— М.: Изд-во МГУ, 1982.
17. *Психологические механизмы регуляции социального поведения* / Под ред. Е. В. Шороховой, М. И. Бобневой.— М.: Наука, 1979.
18. *Психологические проблемы социальной регуляции поведения.*— М.: Наука, 1976.
19. *Сарджвеладзе Н. И. Личность и ее взаимодействие с социальной сферой.*— Тбилиси: Мецниереба, 1989.
20. *Социальная психология* / Под ред. Е. С. Кузьмина, В. Е. Семенова.— Л., 1979.
21. *Совместная деятельность* / Под ред. А. А. Журавлева, П. Н. Шихарева.— М.: Наука, 1988.
22. *Трусов В. П. Социально-психологические исследования когнитивных процессов.*— М.: Изд-во МГУ, 1980.
23. *Франкл В. Человек в поисках смысла.*— М.: Прогресс, 1990.
24. *Щепаньский Я. Элементарные понятия социологии.*— М.: Прогресс, 1970.
25. *Шихарев П. Н. Современная социальная психология в Западной Европе.*— М., 1985.
26. *Шибутани Т. Социальная психология.*— М.: Прогресс, 1971.
27. *Ялов В. А. Саморегуляция и прогнозирование социального поведения личности.*— М.: Наука, 1979.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Соціальна психологія”	3
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Соціальна психологія”	3
Теми контрольних робіт.....	6
Питання для самоконтролю	7
Список рекомендованої літератури.....	10

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Л. Ф. Біжик
А. Ф. Луговська
Т. Г. Замура

МАУП

Замовлення № ВКЦ-181

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
252039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП